

Sala kommun
juneann.wincent@sala.se

2021-07-01

1 (13)

Dnr SI 2021:1424

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av Sala
kommuns ansvarstagande för grundskola och
gymnasieskola

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Skolinspektionen följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om ni som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Sala kommun avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna ska få en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilagan 1. Inom varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i Sala kommun i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver systematiskt analysera studieresultaten från huvudmannens grund- och gymnasieskolor. Detta i syfte att hitta relevanta förklaringar med belägg till elevernas studieresultat. I arbetet med analysen ingår att koppla studieresultaten till utbildningens genomförande och förutsättningar.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver systematiskt analysera hur samtliga elevers behov och förutsättningar påverkar, och riskerar att påverka, deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **20 maj 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2021:1424) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen

Skolinspektionens bedömning

Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Sammanfattande motivering

Huvudmannen gör i låg utsträckning adekvata analyser som förklarar hur aktuella studie- och trygghetsresultat är kopplade till utbildningens genomförande och till de förutsättningar som rektorer får av huvudmannen för att genomföra utbildningen.

Motivering

Huvudmannen analyserar inte studieresultat

Granskningen visar att huvudmannen saknar en analys med relevanta förklaringar med belägg till studieresultat både för grundskolan och för gymnasieskolan. Det framgår att huvudmannen inte analyserar studieresultat och att huvudmannen därmed inte finner förklaringar eller orsakssamband till högre och lägre studieresultat eller till skillnader och variationer i studieresultat, vare sig vad gäller huvudmannens grund- eller gymnasieskola. De kvalitetsrapporter som huvudmannen sammanställer är uppdelade på skolenheter och visar andelen elever i årskurs 6 som når lägst betyget E i samtliga ämnen, andel elever som lämnar grundskolan med fullständiga betyg samt andelen elever som tar gymnasieexamen inom tre år. Huvudmannen sammanställer således endast ett mycket begränsat antal studieresultat. Av kvalitetsrapporterna framgår vidare huvudmannens och rektorernas gemensamma förklaringar till studieresultaten på de olika skolenheterna. De förklaringar som i kvalitetsrapporterna ges till studieresultaten är otillräckliga och mycket övergripande. Förklaringarna stannar oftast vid faktorer som huvudmannen endast i begränsad utsträckning kan påverka. Ett exempel på en alltför övergripande förklaring som ges till de låga studieresultat på en skola, och som bygger på faktorer som huvudmannen inte kan påverka, är att utbildningsnivån hos vårdnadshavare är låg. Ett annat exempel på en övergripande och otillräcklig förklaring till studieresultaten på en skolenhet med få

elever är att enskilda elevers studieresultat får ett stort genomslag i statistiken. Ytterligare ett exempel på otillräcklig förklaring till studieresultat, framgår av intervjuer med representanter för huvudmannen. Där framgår att skillnaden i studieresultaten mellan två skolenheter, antas bero på socioekonomiska skillnader mellan eleverna på skolenheterna. Av intervjuerna framgår dock att huvudmannen inte tagit reda på, om och på vilket sätt elevernas socioekonomiska bakgrund faktiskt påverkar studieresultaten. Det framgår även att huvudmannen inte sökt efter några andra möjliga förklaringar till skillnaderna i studieresultat, utan nöjt sig med att konstatera att de beror på de socioekonomiska skillnaderna. Även här saknas således adekvata förklaringar och orsakssamband till skillnader och variationer i studieresultat.

Av granskningen framgår vidare att huvudmannen inte systematiskt analyserar skillnader och likheter vad gäller flickors och pojkars studieresultat. Skillnader och likheter i resultat mellan flickor och pojkar diskuteras enbart om rektorerna uppmärksammar och lyfter dessa till huvudmannen. Det framgår vidare att huvudmannen inte uppmanar rektorerna att redovisa studieresultat uppdelat på flickor och pojkar och att huvudmannen därmed endast i mycket begränsad utsträckning tar del av studieresultat som är uppdelade på flickor och pojkar.

Huvudmannen analyserar inte resultat avseende trygghet

Granskningen visar att huvudmannen enbart tar del av resultaten av elevernas upplevelse av trygghet utan att, genom analys, identifiera de bakomliggande orsakerna som förklarar resultaten. Ett exempel på detta är att huvudmannen enbart konstaterar att det är otryggt på en skola och att man behöver arbeta med att förbättra tryggheten. Detta utan att ta reda på vad otryggheten beror på. Ett annat liknande exempel är att huvudmannen konstaterar att det är otryggt på en skola och att otryggheten bland annat beror på faktorer som har sin grund utanför skolan. Huvudmannen nöjer sig med denna förklaring och söker inte bakomliggande förklaringar och orsaker som huvudmannen faktiskt kan påverka. Huvudmannen har således inte relevanta förklaringar, motiverade utifrån trovärdiga fakta, till resultaten avseende trygghet varken för grund- eller gymnasieskolan.

Granskningen visar vidare att huvudmannen inte tar del av, eller analyserar, skillnader och likheter mellan flickors och pojkars resultat avseende trygghet. Huvudmannen uppmanar inte heller rektorerna att redovisa resultat avseende trygghet uppdelat på flickor och pojkar.

Huvudmannen ställer i låg utsträckning studieresultat och resultat avseende trygghet i relation till utbildningens genomförande och förutsättningar

Granskningen visar att studieresultaten och resultaten avseende trygghet behöver ställas i relation till utbildningens faktiska genomförande och till de förutsättningar som rektorer får av huvudmannen för att genomföra utbildningen. Som tidigare beskrivits visar granskningen att huvudmannen inte analyserar studie- och trygghetsresultat. Huvudmannen analyserar inte heller hur studieresultat och resultat avseende trygghet påverkas av faktorer i utbildningens genomförande och hur genomförandet de påverkas av de förutsättningar som rektorerna får av huvudmannen. Huvudmannen analyserar inte heller hur huvudmannens lednings- och styrningsarbete påverkar rektorers och lärares möjligheter att bedriva utbildning av god kvalitet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver systematiskt analysera studieresultaten från huvudmannens grund- och gymnasieskolor. Detta i syfte att hitta relevanta förklaringar med belägg till elevernas studieresultat. I arbetet med analysen ingår att koppla studieresultaten till utbildningens genomförande och förutsättningar.

Granskningen visar att huvudmannen inte beaktar och analyserar samtliga elevers studieresultat, varken för huvudmannens grund- eller gymnasieskola. Huvudmannen finner därmed inte de förklaringar och orsakssamband som ligger bakom såväl högre och lägre studieresultat som likheter, skillnader och variationer i studieresultat mellan skolenheter, årskurser och ämnen. Detta leder i sin tur till att huvudmannen inte har förutsättningar för att på ett tillräckligt kraftfullt sätt styra verksamheten utifrån kunskap om vad som ligger bakom elevernas studieresultat. Exempelvis visar nationell statistik att det finns betydande skillnader i elevernas studieresultat mellan grundskolorna.¹ Av granskningen framkommer emellertid att huvudmannen inte har sökt relevanta förklaringar med belägg till dessa skillnader.

¹ Skolverket 2021. *Terminsbetyg åk 6 – Andelen elever som uppnått kunskapskraven, läsåret 2018/19*. Statistiken finns på Skolverkets webbplats.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att analysera elevernas studieresultat. Huvudmannen bör exempelvis söka förklaringar till såväl högre och lägre studieresultat som till likheter, skillnader och variationer i studieresultat mellan skolenheter, årskurser och ämnen i grund- och gymnasieskolan. Huvudmannen behöver också hitta sätt att underbygga sina förklaringar och orsakssamband med belägg som bygger på relevanta faktorer som huvudmannen faktiskt kan påverka. Faktorer som huvudmannen kan påverka skulle exempelvis kunna vara de förutsättningar som rektorer får av huvudmannen, eller genomförandet av undervisningen i specifika ämnen.

Ett av flera forum som huvudmannen skulle kunna använda för att på djupet analysera studieresultat är de regelbundna dialoger som huvudmannen redan idag har med samtliga rektorer. Vidare bör huvudmannen, för att skapa ett underlag för analysen av studieresultat, fortsätta arbetet med att ta fram ett bredare och relevant underlag av jämförbara mått gällande elevernas studieresultat. Skolinspektionen vill också framhålla vikten av att huvudmannen i sin analys av studieresultat inte endast utgår från rektorernas eller skolenheternas kartläggnings- och analysarbete, utan även analyserar verksamheten ur ett skolövergripande huvudmannaperspektiv.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 §, 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionens bedömning

Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att huvudmannen inte kartlägger och analyserar hur samtliga elevers behov och förutsättningar påverkar, och riskerar att påverka, deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannens brist på skolövergripande kartläggning och analys försvårar huvudmannens arbete med att identifiera elevers behov och förutsättningar, för att fördela resurser samt för att i god tid kunna sätta in kraftfulla, relevanta och träffsäkra kompensatoriska åtgärder.

Motivering

Huvudmannen kartlägger och analyserar inte samtliga elevers behov och förutsättningar

Granskningen visar att huvudmannen saknar en kartläggning och analys av hur samtliga elevers behov och förutsättningar riskerar att påverka deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannen tar i viss mån visserligen fram statistik kring elevers socioekonomiska bakgrundsförhållanden.² Huvudmannen konstaterar emellertid bara dessa bakgrundsfaktorer utan ta reda på hur de, samt elevernas förutsättningar och behov, påverkar elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannen kan således inte på en skolövergripande huvudmannanivå ge relevanta och belagda förklaringar till hur elevernas förutsättningar och behov hänger samman med deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

Huvudmannens fördelning av resurser utgår inte från en analys av elevers olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att huvudmannens fördelning av resurser till skolenheterna i stor utsträckning baseras på de behov som rektorer lyfter till huvudmannen. Det framgår dock att de behov rektorerna lyfter fram inte kompletteras med en analys av vilka resurser skolenheterna, utifrån elevers behov och förutsättningar, faktiskt har behov av. Avsaknaden av analys gör att huvudmannen inte skapar förutsättningar för att på ett proaktivt sätt kunna fördela resurser mellan de olika skolenheterna. Av granskningen framgår flera exempel på resurser som fördelas på ovan beskrivna sätt. Exempelvis resurser från den centrala elevhälsan, mediaenheten samt antalet förstelärare.

Huvudmannen genomför inte kompensatoriska åtgärder

Granskningen visar att huvudmannen inte genomför några kompensatoriska åtgärder i syfte att motverka skillnader mellan elever. Det framgår att huvudmannens brist på skolövergripande kartläggning och analys försvårar huvudmannens arbete med att

² Utbildningsnivå hos elevernas vårdnadshavare samt antalet elever som läser svenska som andraspråk. Sala kommun 2021. *Resursfördelning 2021*.

identifiera elevers behov och förutsättningar, för att i god tid kunna sätta in kraftfulla, relevanta och träffsäkra kompensatoriska åtgärder. Huvudmannen genomför till viss del generella insatser som i och för sig kan vara relevanta, med vars syfte inte är att kompensera för elever med sämre förutsättningar så att de når målen för utbildningen. Dessa insatser kan således vara bra för några skolor, men det kan finnas skolor som egentligen har större behov av något annat. Exempel på generella insatser är insatsen med språkutvecklande arbetssätt som samtliga förstelärare ska arbeta med på alla skolenheter under kommande period.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver systematiskt analysera hur samtliga elevers behov och förutsättningar påverkar, och riskerar att påverka, deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

Granskningen visar att huvudmannen saknar en kartläggning och analys av hur samtliga elevers behov och förutsättningar påverkar, och riskerar att påverka, deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Risken finns därmed att grupper av elever i behov av kompensatoriska åtgärder inte identifieras.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar en sådan analys. Resultatet av analysen bör genom relevanta och välgrundade belägg förklara vilka elever, eller grupper av elever, som har behov av kompensatoriska åtgärder och hur dessa behov ser ut.

Av skollagen framgår att utbildningen ska vara likvärdig och att huvudmannen ska sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att säkerställa att detta sker krävs att huvudmannen skaffar sig god kännedom om hur samtliga elevernas behov och förutsättningar rent faktiskt påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen vid huvudmannens olika skolenheter. I detta ingår inte endast att huvudmannen konstaterar att exempelvis vissa behov och förutsättningar påverkar elevernas möjligheter negativt, utan också att identifiera på vilket sätt möjligheterna begränsas, och hur detta eventuellt skiljer sig mellan huvudmannens skolor. Genom sådan kännedom kan välmotiverade avgränsningar och avvägningar inom ramen för det kompensatoriska arbetet komma till stånd, och relevanta och kraftfulla kompensatoriska åtgärder genomföras i rätt tid.

På Skolinspektionens vägnar

X Anne-Charlotte Ramsthaler

Beslutsfattare
Signerat av: Anne-Charlotte Ramsthaler

X Clara Sjösten

Föredragande
Signerat av: Clara Sjösten

I handläggningen av ärendet har även Johan Westerling Kalla medverkat.

Sala kommun
juneann.wincent@sala.se

2021-07-01
11 (13)
Dnr SI 2021:1424

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med rektorer.
- Två intervjuer med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera. Bedömningsunderlagen är uppdelade i två bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två begränsade granskningsområden i syfte att få ett djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga

områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden. Resultaten av denna granskning kan även ge information till hur huvudmannen kan utveckla sitt arbete inom andra områden och i andra skolformer.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Sala kommun

juneann.wincent@sala.se

2021-07-01

13 (13)

Dnr SI 2021:1424

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen genomförde digitala intervjuer den 20 april och den 22 april 2021. Intervjuerna genomfördes av Clara Sjösten och Johan Westerling Kalla.

Sala kommun (org. nr. 212000-2098) är huvudman för 13 grundskolor och två gymnasieskolor. Vid grundskolornas enheter är cirka 2 500 elever inskrivna och vid gymnasieskolornas enheter är cirka 660 elever inskrivna.